

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Veroniky Křest'ánové, Dr., a soudce JUDr. Tomáše Novosada a soudkyně Mgr. Daniely Zemanové ve věci

žalobkyně: ██████████. I. ██████████ O ██████████ narozená dne ██████████
bytem ██████████
zastoupená advokátkou Mgr. Zuzanou Candigliota
sídlem Burešova 615/6, 602 00 Brno

proti
žalované: **Dopravní zdravotnictví a.s.**, IČO 25903659
sídlem Italská 560/37, 121 43 Praha 2 - Vinohrady

o ochranu osobnosti,

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 27. srpna 2018, č. j. 37 C 170/2017 – 59,

takto:

- I. Návrh na přerušení odvolacího řízení se zamítá.
- II. Rozsudek soudu prvního stupně **se potvrzuje.**
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. **Žalobkyně se žalobou** podanou dne 19. prosince 2017 u Obvodního soudu pro Prahu 2 jako soudu prvního stupně domáhala proti žalované ochrany své osobnosti. Žádala, aby žalované byla uložena povinnost poslat žalobkyni omluvu ve znění „Vážená paní O ██████████ omlouváme se Vám, že jsme po Vás požadovali podstoupení vyšetření, která nebyla potřebná pro posouzení Vaší zdravotní způsobilosti pro práci ██████████ ani nebyla potřebná pro ochranu jiných osob, čímž jsme zasáhli do Vašeho práva na nedotknutelnost osoby a soukromí a do práva na svobodný a informovaný souhlas. Dopravní zdravotnictví a.s.“.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Abrahámová.

2. Žalobkyně jako zaměstnankyně společnosti [REDAKCE] na pozici [REDAKCE] byla dne 16. ledna 2017 e-mailem vyzvána žalovanou jako poskytovatelkou pracovnělékařských služeb, aby se dne 9. března 2017 dostavila na povinnou periodickou pracovnělékařskou prohlídku k posouzení zdravotní způsobilosti k lékaře žalované MUDr. V. [REDAKCE] S. [REDAKCE]. Žalobkyně prostřednictvím své právní zástupkyně požádala o vysvětlení, jaké konkrétní vyšetření bude při prohlídce vyžadováno a jaké konkrétní skutečnosti k posouzení její zdravotní způsobilosti budou zjišťovány. Lékařka žalované odpověděla e-mailem ze dne 3. března 2017 s odkazem na zákon a s informací, co bude součástí vyšetření, současně ji informovala, že pokud se odmítne podrobit pracovně lékařské prohlídce, nebude jí vystaven posudek o zdravotní způsobilosti. Dne 6. března 2017 zaslal žalobkyni vyjádření i předseda představenstva žalované, upozornil ji na právní úpravu a objasnil cíl prohlídky. Žalobkyně se následně dne 8. března 2017 na periodickou prohlídku dostavila a absolvovala ji. Lékařka jí nejprve sdělila, že si budou povídat, což zahrnovalo sběr základní anamnézy, poté převzala výpis z dokumentace od praktického lékaře a informovala žalobkyni o vyšetřeních, která bude provádět, na dotaz žalobkyně, zda jsou nutná, odpověděla kladně, žalobkyně se vyšetřením podrobila. Celá prohlídka se podle žalobkyně vedla v duchu provést standardní řadu vyšetření a orazítkovat papír. Žalobkyně sice podstoupila pracovnělékařskou prohlídku a podrobila se jednotlivým lékařským úkonům, avšak bez svobodného a informovaného souhlasu ve smyslu Úmluvy o lidských právech a biomedicíně (dále jen „Úmluva“), neboť pokud by se prohlídce a úkonům nepodrobila, žalovaná by jí nevystavila posudek o zdravotní způsobilosti, čímž byl na žalobkyni vytvářen ze strany žalované nátlak. Bez posudku pak žalobkyni hrozilo ukončení pracovního poměru a jejímu zaměstnavateli pokuta až do výše 2 000 000 Kč. Žalovaná měla vyhodnotit souvislost každého z vyžadovaných vyšetření ke zjištění zdravotní způsobilosti pro pracovní pozici žalobkyně. Pokud by tak učinila, měla dospět k závěru, že po žalobkyni mohla maximálně vyžadovat dostavení se do ordinace na pohovor o pracovních podmínkách a rizicích a že svoji úlohu měla využít maximálně pro preventivní doporučení s ohledem na pracovní pozici žalobkyně, nikoli však po žalobkyni vyžadovat podstoupení lékařských vyšetření, která si žalobkyně nepřála.
3. Žalobkyně zastává názor, že česká právní úprava ukládající žalobkyni povinné pracovnělékařské prohlídky je v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Poukazuje (ve spojení s čl. 10 Ústavy) na čl. 5 a 26 Úmluvy, ze kterého odvozuje právo odmítnout podrobit se jakémukoliv lékařskému úkonu vyžadovanému žalovanou, neboť pro omezení práva na svobodný a informovaný souhlas zde nejsou žádné relevantní důvody. Dále zmiňuje čl. 7 odst. 1 Listiny základní práv a svobod (dále jen „Listina“), který zaručuje nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, která může být omezena jen v případech stanovených zákonem, přičemž v čl. 4 Listiny je zakotveno, že meze mohou být stanoveny pouze zákonem a musí být šetřeno podstaty a smyslu základních práv a svobod a nesmí být zneužívány. Je sice možné připustit, že pracovnělékařské prohlídky by mohly být v zájmu ochrany zdraví zaměstnanců a případně i ve veřejném zájmu, ale pouze v případě, že by prohlídky směřovaly nejen k formálnímu provedení určitých vyšetření, ale též ke zjištění pracovního prostředí, pracovních podmínek vykonávané práce a posouzení rizik, které pro zaměstnance z toho vyplývají, a pak k řešení těchto rizik, takto však prohlídky prováděny nejsou. Dle žalobkyně tak za stávající situace není na provádění pracovnělékařské prohlídky žádný veřejný zájem - na ochraně druhých, ani na ochraně samotné žalobkyně, která si prohlídky nepřeje, neb má s lékařskou péčí špatné zkušenosti, například dodnes řeší problémy se [REDAKCE] jehož využití bylo více než sporné. Právní úprava zakotvující povinné pracovnělékařské prohlídky nepřiměřeně zasahuje do práv na nedotknutelnost soukromí a do práva na informovaný souhlas žalobkyně. Žalobkyně tak spolu s žalobou dala soudu podnět k přerušení řízení dle ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť zákon, který má být v tomto řízení použit, je v rozporu s ústavním pořádkem a soud by měl dát Ústavnímu soudu návrh na jeho zrušení, konkrétně by měla být zrušena pro neústavnost ustanovení § 56 písm. a) a b) zákona o specifických zdravotních službách a § 106 odst. 4 písm. b) zákoníku práce.

4. **Žalovaná ve svém vyjádření** žalobu označila za nedůvodnou, a to již na základě tvrzení, a navrhla její zamítnutí. Svůj postup označila za plně v souladu s příslušnými právními předpisy dopadajícími na periodické pracovnělékařské prohlídky a *lege artis*. Právo odmítnout pracovnělékařskou prohlídku, resp. jednotlivé výkony v rámci prohlídky, nebylo žalobkyni nikým upřeno. Je bezpředmětné, s jakou vnitřní pohnutkou nakonec žalobkyně danou prohlídku absolvovala, když je objektivně zřejmé, že se tak stalo z její svobodné vůle a dobrovolně. Žalovaná se současně vyjádřila k obecným úvahám žalobkyně k institutu pracovnělékařských prohlídek, a to na podporu jejich opodstatněnosti, a ohradila se proti názoru, že by u ní prohlídky byly formální záležitosti.
5. **Soud prvního stupně** rozsudkem v záhlaví označeným pro nedůvodnost zamítl návrh na přerušení řízení, o věci samé rozhodl tak, že žalobu o omluvu uvedenou pod bodem 1 odůvodnění tohoto rozsudku zamítl a o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo.
6. Takto rozhodl soud prvního stupně na základě skutkových zjištění a právní argumentace uvedených v písemném odůvodnění napadeného rozsudku, na něž se pro stručnost poukazuje. Zásadní pro soud prvního stupně bylo, že žalobkyně se k prohlídce, na kterou byla žalovanou pozvána, dostavila, zúčastnila se jí, spolupracovala s lékařkou žalované, čímž svým jednáním vyslovila konkludentní souhlas s prohlídkou. Žalobkyni nebylo nijak bráněno v odchodu z ordinace, mohla ji kdykoli opustit a další prohlídku odmítnout. Takový souhlas byl dostatečný, písemný souhlas potřeba nebyl (§ 34 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb., *arg. a contrario*). Bylo vlastním rozhodnutím žalobkyně zúčastnit se prohlídky a podstoupit vyšetření, je irelevantní, co bylo motivem žalobkyně ohledně takové účasti. Sdělení, že v případě neprovedení prohlídky nelze vystavit posudek o zdravotní způsobilosti, nelze považovat za nátlak ze strany žalované, když se jedná pouze o sdělení informace podle ustanovení § 43 odst. 7 zákona č. 373/2011 Sb., naopak protiprávně by žalovaná jednala, pokud by posudek bez prohlídky vystavila. Prohlídka byla vykonána na základě zákonem stanovené povinnosti, za konkludentního souhlasu žalobkyně, kdy tato prohlídka byla provedena přiměřeným způsobem v mezích určených zákonem. Soud prvního stupně tak dospěl k závěru, že prohlídkou nebylo zasaženo do práva žalobkyně na její nedotknutelnost a do práva na svobodný a informovaný souhlas a z těchto důvodů nebylo zasaženo do práva žalobkyně na ochranu její osobnosti.
7. **Žalobkyně** rozsudek soudu prvního stupně napadla včasným a přípustným odvoláním. Zrekapitulovala nosné body žaloby a vyjádřila nesouhlas se závěry soudu prvního stupně ohledně souladu namítaných zákonných ustanovení s ústavním pořádkem a dále ohledně závěrů o existenci konkludentního souhlasu žalobkyně dovozeného z dostavení se k prohlídce a podrobení se jí. Oponuje, že v situaci, kdy jí právní řád ukládá povinnost podrobit se pracovnělékařské prohlídce, nelze souhlas pojmově hodnotit jako svobodný. Hrozba ztráty zaměstnání vylučuje svobodu takového rozhodnutí. Dále poznamenala, že žalovaná jí ve svých odpovědích nevysvětlila nezbytnost požadovaných lékařských úkonů a souvislost s její pracovní pozicí a zdravotní způsobilostí pro tuto pozici. Nešlo tedy o informovaný souhlas ve smyslu Úmluvy. Žalobkyně zopakovala i ve vztahu k odvolacímu řízení návrh na přerušení řízení postupem podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a ohledně věci samé navrhla, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě vyhová a přízná žalobkyni náhradu nákladů řízení, popř. aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.
8. **Žalovaná** odvolací námitky žalobkyně shledala nedůvodnými, rozhodnutí soudu prvního stupně považuje za věcně správné a navrhla jeho potvrzení. V řízení vyšlo najevo, že žalovaná žádné právo žalobkyně neohrozila, natož porušila, že postupovala zcela přiměřeně a v souladu s příslušnými právními předpisy a *lege artis*. Předmět sporu je ve stěžejní míře postaven na názoru žalobkyně o rozporu platné právní úpravy v oblasti pracovnělékařských prohlídek s ústavním pořádkem, jde ze strany žalobkyně o jakousi polemiku či úvahy *de lege ferenda*. Žalobní návrh však

nemůže být stavěn nad postup žalované *de lege lata*, což ve svém důsledku i popírá pasivní věcnou legitimaci žalované. Tu by měl mít stát, jak poznamenala i sama žalobkyně při jednání před soudem prvního stupně. Žalovaná nemůže nést odpovědnost ve vztahu k žalobkyni ohledně její subjektivně pocitovaného vyvíjení nátlaku na absolvování pracovnělékařské prohlídky tím, že neabsolvuje-li ji, hrozí jí ztráta zaměstnání, též není nátlakem sdělení informace, že posudek o zdravotní způsobilosti lze vydat jen v návaznosti na řádné provedení pracovnělékařské prohlídky, což plyne přímo ze zákona.

9. **Odvolací soud** přezkoumal z podnětu podaného odvolání rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a a § 214 odst. 1 o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
10. Odvolací soud předně zdůrazňuje, že žalobkyně se po žalované domáhá omluvy ve znění, že žalovaná po žalobkyni požadovala podstoupení vyšetření, čímž mělo být zasaženo do jejího práva na nedotknutelnost osoby a soukromí a do práva na svobodný a informovaný souhlas (srov. bod 1 odůvodnění tohoto rozsudku). Bez ohledu na cokoli ostatního je zřejmé, že **samotným požadavkem na podstoupení vyšetření, za který žalobkyně požaduje omluvu, nemohlo být zasaženo do žádné složky osobnosti**. Již proto nebyla žaloba důvodná.
11. Současně je namístě zdůraznit ještě dva aspekty.
12. Za prvé: **Žalobkyně se k preventivní prohlídce dostavila a bez odporu ji podstoupila**, nebyla k ní předvedena, nebylo jí bráněno kdykoli odejít. Okolnost, že s důvodností a právní podložeností pracovnělékařských prohlídek nesouhlasí a že její vnitřní motivací k dostavení se k prohlídce a podrobení se jí byla obava ze ztráty zaměstnání, nečiní **souhlas žalobkyně** vyjádřený vůči žalované jakkoli vadným a zakládajícím možnou odpovědnost žalované za zásah do osobnostních práv žalobkyně, potažmo povinnost žalované k odčinění nemajetkové újmy. Vnitřní pohnutka, ani motiv jednání nemají právní význam. Lze současně poznamenat, že nesvobodné jednání stížené neplatností definuje ustanovení § 587 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (zkráceně „o. z.“), jako právní jednání, ke kterému je někdo přinucen hrozbou tělesného nebo duševního násilí vyvolávající vzhledem k významu a pravděpodobnosti hrozícího nebezpečí i k osobním vlastnostem toho, jemuž bylo vyhrožováno, jeho důvodnou obavu, což zjevně nedopadá na projednávanou věc.
13. Za druhé: Žalobkyně má za to, že právní úprava povinných pracovnělékařských prohlídek je v rozporu s Úmluvou a Listinou. V této souvislosti soudu prvního stupně i odvolacímu soudu dala podnět k podání návrhu Ústavnímu soudu na zrušení příslušných ustanovení zákoníku práce (§ 106 odst. 4 písm. b/) a zákona o speciálních zdravotních službách (§ 56 písm. a/ a b/). Sama tedy vychází z toho, že žalobkyně postupuje podle platného a účinného práva, resp. konkrétních ustanovení zákona, že toto právo – ustanovení zákona by mělo být při projednávání nebo rozhodování věci použito, avšak protože je shledává v rozporu s ústavním pořádkem, je namístě, aby soud podal Ústavnímu soudu návrh na zrušení příslušných ustanovení zákona (a výsledně tak nemusel zákonnou úpravu pro neústavnost aplikovat). Neboli chce po žalované, aby se jí omluvila za postup sice podle platné a účinné, ale následně Ústavním soudem pro neústavnost zrušené právní úpravy. Omluva je formou/způsobem odčinění nemajetkové újmy (§ 2951 odst. 2 o. z.). Povinnost k náhradě nemajetkové újmy zásahem do osobnostních práv (§ 81 a § 2956 o. z.) stíhá škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněním porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva (§ 2910 o. z. ve spojení s § 2894 odst. 2 o. z.). Situace, kdy určitá soukromá osoba, postupuje podle platné a účinné, ale následně Ústavním soudem pro neústavnost zrušené právní úpravy, pojmově nemůže založit povinnost takové osoby k náhradě nemajetkové újmy (omluvou či jiným způsobem). Tedy, **i pokud by byl správný názor žalobkyně o rozporu napadaných ustanovení s ústavním pořádkem a Ústavní soud by je zrušil, nemohla by v tomto sporu**

uspět, a to i bez ohledu na závěry uvedené pod body 10 a 12 odůvodnění tohoto rozsudku. Právně jiná situace by mohla být ve sporu zaměstnance se zaměstnavatelem v souvislosti s rozvázáním pracovního poměru z důvodu, že se zaměstnanec odmítl podrobit podle zákona povinné pracovnělékařské prohlídce, ale o takovou situaci zde nejde.

14. Ze všech uvedených důvodů je **žaloba nedůvodná a tím i odvolání**, jakož i návrh na přerušení řízení podle ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) o. s. ř.
15. Soud prvního stupně o věci samé rozhodl věcně správně a správný je i nákladový výrok. Odvolací soud tak napadený rozsudek soudu prvního stupně potvrdil postupem podle ustanovení § 219 o. s. ř.
16. **O nákladech odvolacího řízení** odvolací soud rozhodl postupem podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř., *arg. a contrario*, ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř., když plně úspěšně žalované vzniklo právo na náhradu nákladů řízení, avšak žalovaná se jich vzdala.

Poučení:

Proti výroku II v rozsahu, jímž byl potvrzen výrok II rozsudku soudu prvního stupně **o věci samé, je dovolání** přípustné k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu prvního stupně do dvou měsíců od jeho doručení, jestliže dovoláním napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má - li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Ve zbývajícím rozsahu dovolání přípustné není.

Praha 28. března 2019

JUDr. Veronika Křest'ánová, Dr. v. r.
předsedkyně senátu